

(4 mei 2019: door Burgemeester Jos Heijmans)

Geachte dames en heren, jongens en meisjes,

Vandaag herdenken wij de Nederlandse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en oorlogssituaties en vredemissies van daarna.

Morgen, zullen wij vieren dat wij van het juk van het nazisme werden bevrijd en onze democratie terugkregen.

Voor die democratie is hard is gestreden en veel bloed vergoten,

maar dat wordt vandaag de dag maar al te gemakkelijk vergeten.

Erger nog, de democratie staat behoorlijk onder druk.

Democratie is geen vanzelfsprekend iets. Zij vraagt voortdurende waakzaamheid en inzet van ons allen en brengt verantwoordelijkheid met zich mee.

Het Nationaal Comité koos daarom dit jaar als jaarthematekst

"Democratie komt met een verantwoordelijkheid".

Het grootste gevaar van een totalitair systeem als het nazisme is het

onvermogen of de onwil om begaan te zijn met de ander.

In totalitaire systemen is geen plaats voor politiek denken en handelen, geen ruimte om het gesprek met elkaar aan te gaan, op basis van verschillende meningen. Uitsluiting en onverschilligheid ten opzichte van de ander en ten opzichte van de wereld zijn dan het gevolg. Tegenover die onverschilligheid staat de betrokkenheid die een randvoorwaarde is voor een democratie. Democratie komt dus met een verantwoordelijkheid.

Want een democratie kan ook in vreedestijd gevaar lopen, als er ongemerkt muren worden opgetrokken tussen groepen in de samenleving, en dat gewoon gevonden gaat worden. Democratie staat of valt met hoe wij als mensen handelen.

Dit jaar is het honderd jaar geleden dat het algemeen kiesrecht werd ingevoerd. Ook daarvoor is eerst verbeten strijd gevoerd. Dat algemeen kiesrecht gaat uit van waarden als gelijke behandeling,

vrijheid van meningsuiting, een onafhankelijke rechtspraak en respect voor minderheden en vraagt en stimuleert betrokkenheid.

Maar dat alleen is niet genoeg. Het algemeen kiesrecht is de fundering van onze parlementaire democratie. Maar op een fundering moet je wel bouwen. Democratie is veel meer dan een systeem: het is een manier van leven en houdt zo gezien een opdracht voor ons allen in. Die opdracht is anno nu uiterst actueel.

Dat personen, groepen en partijen niet streven naar overeenstemming tussen mensen, maar verdeeldheid zaaien, radicalisme dus, is nu een wezenlijk probleem.

Gelukkig zijn we in Nederland nog altijd vooral gericht op samenwerken en op vreedzaam samenleven. Maar we weten dat de geschiedenis een andere wending kan nemen. En 75 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog is er nog altijd is er sprake van antisemitisme en discriminatie. Soms onder de oppervlakte, maar soms ook onverbloemd.

Onze democratie komt dus met een verantwoordelijkheid en vraagt om actieve deelname.

Allereerst natuurlijk door te gaan stemmen, maar ook door het gesprek aan te gaan, kritisch je mening te vormen en compromissen te sluiten. En door de stem van de minderheid te erkennen, door niet onverschillig te zijn, maar in staat te blijven je in de ander te verdiepen en met de ander begaan te zijn.

Alleen door betrokkenheid zullen wij onze democratie, onze vrije, open samenleving in stand kunnen houden.

“Opdat wij niet vergeten”.